

Н. С. ХОРОЗ

Львівський національний університет імені Івана Франка

Львів, Україна

Електронна пошта: nataliya.khoroz@lnu.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0001-5013-5817>

НОВІТНЯ ФРАЗЕОЛОГІЯ ПЕРІОДУ COVID-19

(на матеріалі російської мови)

Поширення захворювання COVID-19 світом спричинило певні процеси практично в кожній мові. Зокрема, у російській мові спостерігається явище пристосування відомих широкому загалу фразеологізмів до екстралінгвальних умов шляхом їх різноманітних трансформацій. Саме трансформовані фразеологізми, тематично пов'язані з коронавірусом, стали предметом вивчення у цій статті. Їх систематизовано: а) з огляду на типи застосованих до них трансформацій (виявлено випадки структурно-семантичних трансформацій (субституцію компонентів фразеологічних одиниць, експансію складу фразеологізмів словами вільного вжитку, фразеологічну алузію, контамінацію) та семантичних трансформацій (зміну значення усталеного звороту, розширення його валентності та дефразеологізацію), б) з огляду на вплив трансформацій на семантику фразеологізмів (денотативне значення оказіональних образних одиниць може конкретизуватися, набувати додаткових сем, частково чи повністю деформуватися; безобразні фразеологізми реалізують зміст, який є сумою значень їх компонентів; конотативне значення фразеологічних одиниць будь-якого типу семантичного зв'язку між компонентами посилюється завдяки створенню комічного ефекту, який, власне, і досягається шляхом трансформування фразеологізмів), в) з огляду на тематику — до аналізованих одиниць застосовано ієрархічну класифікаційну структуру: фразеосемантичний ряд — варіантно-синонімічна група — фразеосемантичне поле — фразеотематичне поле — фразеотематична група (виділено фразеотематичну групу «Пандемія COVID-19», фразеотематичні поля «Захворювання COVID-19» та «Людська життєдіяльність під час пандемії COVID-19», які, своєю чергою, утворені одинадцятьма і чотирма фразеосемантичними полями відповідно, об'єднаними на основі інтегральних або диференційних ознак у численні варіантно-синонімічні групи).

Новостворені фразеологізми становлять модерну оказіональну фразеологічну картину світу росіян. Їх фіксація та вивчення важливі для розуміння мовних процесів у синхронії у їх взаємозв'язку з екстралінгвальною ситуацією.

Ключові слова: COVID-19, фразеологічна одиниця, трансформація, оказіоналізм, семантика, ідеографічний аналіз.

Світова пандемія COVID-19 вплинула чи не на кожну галузь людської життєдіяльності. Зачепила й мову і мовлення, які жваво відреагували на події, викликані поширенням світом захворювання. Практично кожна мова, зо-

been used: phraseosemantic series — variant-synonymous group — phraseosemantic field — phraseothematic field — phraseothematic group (the phraseothematic group “COVID-19 Pandemic”, the phraseothematic fields “COVID-19 Disease” and “Human Activity during the COVID-19 Pandemic” have been singled out, which, in turn, have been formed using 11 and 4 phraseosemantic fields, respectively, which have been combined on the basis of integral or differential features into numerous variant-synonymous groups and phraseological series).

These fixed phrases constitute the latest occasional phraseological picture of the Russian world. Their fixation and study are important for understanding speech processes in synchrony, in their relationship to the extra-lingual situation.

Key words: COVID-19, phraseological unit (FU), transformation, occasionalism, semantics, ideographic analysis.

Дата надходження до редакції — 28.12.2020

Дата затвердження редакцією — 11.01.2021